

Jámbor Ildikó

Egy örömmel végig vitt tanári pálya mérlege

Gál Ildikó: Életem képei

Egy különleges és egyedi könyvet tartok a kezemben: Gál Ildikó *Életem képei* című kötetét. A könyv négy egyforma füzetből áll, melyek egy színes tokba illeszkednek, és a tok címlapján a szerző (testvére által megörökített) festett portréja látható. Fák és virágok között egy díszkertben a padon ül a tanárnő, körötte színes virágok, előtte különféle díszfácánok. Mintha a festő a lélek és a személyiség sokszínűségét és sokféle irányultságát igyekezett volna megörökíteni! Mögötte egy vaskos piros fazékban színes bokor, mellette piros virágok sokasága. Az ábrázolás hasonlít az eredetire: kalapban, zárt ruhában, kicsit félrebillentett fejjel, ami jellegzetes mozdulata, illedelmesen ül a nőalak – most is, mint mindig, másokra figyelve.

A szerkesztés tudatossága és gondossága is a szerzőt dicséri, hiszen a pontosság, az összeszedettség a tanári pálya sajátja és legalapvetőbb feltétele. Márpedig Gál Ildikó több mint négy évtizedet töltött el nagy részben egri katedrán, középiskolai tanárként a magyar nyelv és irodalom valamint az angol nyelv és irodalom átörökítőjeként.

A könyv egyrészt a memoáriradalomba illeszthető, de esszé is, mely mögött szuverén személyiség áll, aki az évtizedek alatt – mint kagyló az igazgyöngyöt - kitermelte magából azt, amit egységes erkölcsi alapállásnak, világlátásnak nevezhetnénk. Ez a szemlélet nagyon szerethető, személyes és világos, tömör mondatokba öntött.

Mi, akik szemünkkel végig követtük pályáját Egerben a Dobó Gimnáziumtól, a Neumann Szakközépiskolán át a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumig, örülünk ennek a személyes vallomásnak, mint ahogy a szerző gyermeke és tanítványai is örülhetnek. Végül is ezért készült. Mint az előszóból kiderül: lánya és veje ösztönzésére írta meg e vallomássorozatot, s bizonyára, mint igazi kincset vehetik kezükbe azok a szeretett tanítványok, akik immár osztálytalálkozókon keresik fel egykori mentorukat.

Az első füzet *Gyerekvilágom* címmel az egykori paraszti életmód csodálatos miliójét idézi meg; a jánoshidai helyszínt, az unokáját mindig kitörő örömmel fogadó nagymamát és a bölcs nagypapát, akitől annyi mindent lehetett tanulni. A ház körüli jószágok etetésének praktikus teendői élményt jelentettek egy kisgyerek számára, mint ahogy a nagymama remekbe szabott borsólevele, amely egyszerűségében volt olyan csodálatos ízű. S minden, amit ők tettek, mert abban

a világban rend volt, ami egy életre útmutatót adott. Ezt a részt szeretetteli fényképek és rajzok teszik élményszerűvé. A közösen, az árokparton űzött szokásos gyermekjátékok, az első, de drága baba, amit elrontottunk, sokunknak közös élménye, akik az ötvenes-hatvanas években születtünk, de jó rácsodálkozni ezeknek a történeteknek a nagyszerűségére és különleges voltára.

Az *Első kalandozásaim külföldön* című fejezetben a hetvenes évek – ma már hihetetlen – autóstopos mozgalmának élményeit osztja meg velünk. Az a szabadság és könnyelműség, ami ránk tört egy ilyen országhatáron túlra való utazás során, magam is megéltem ezt, ma már ismeretlen a fiatalok számára. Hiszen egy nagyon is zárt világból – ami a szocializmus Magyarországa volt – vakmerően, pénz nélkül kiszakadni a gazdagabb Nyugatra, felkavaró s egyben felszabadító élmény volt. Mint ahogyan megtudni azt, hogy Erdélyben létezik egy székely-magyar kultúra, amit nem ismerünk. A közösen énekelt népdalok, a felpróbált népviselet, ugyancsak katartikus élményt jelentettek akkoriban. Talán nagyobbat is, mint a szintén megtapasztalt Amerika.

Gál Ildikót a nyolcvanas években mint az amatőr színjátszás sikeres művelőjét ismerték sokan Egerben. A híres dobós színpad sok hivatásos színész, újságíró, sikeres humán értelmiségit bocsájtott útjára, s ebben nem kevés része volt Gál Ildikónak. Erről szól az *Életem képei* harmadik kötete, mely a színház és film világát eleveníti fel egy tanár életében „*Film, Színház, Muzsika*” és... címmel. A szülők amatőr színjátszó múltjának méltó követője volt a tanárnő, aki Petőfi *A helység kalapácsa* bemutatójától, a *Lúdas Matyin*, a *Csongor és Tündén* át Tamási *Énekes madár* című vígjátékáig vagy Büchner *Leonce és Lénájáig* jutott el. Mindez – az arany minősítéseken túl – a közönség és a tanítványok szeretetét hozta el a színpadi rendező számára. Későbbi iskoláiban is sikerrel folytatta ezt a munkát, különösen az angol nyelvű drámafesztiválokra készülve, de aztán változott a közeg, s már a tizenévesek számára sem volt olyan vonzó „színhátszani”, hiszen elfoglalta érdeklődésüket a virtuális világ.

Értékhatárokat kijelölve említi azokat a színházi pillanatokat, filmeket (a Vidnyánszky rendezte *Az ember tragédiáját* vagy Huszárik *Szinbádját*), melyek meghatározóak voltak számára. A képző- és iparművészet, a táncművészet sem hagyta érintetlenül, főként, hogy lánya zománcművészeti vagy táncos sikerei bevonták őt is ezekbe a művészeti ágakba. Az *Életem képei* szerzője megosztja velünk a zene világából érkező katartikus pillanatokat is, amelyet a mozgalmi dalokon felnőtt fiatal számára egyszer csak Grieg *Peer Gyntje*, vagy Carl Orff *Carmina Buranája* okozott.

A könyv közel negyven oldalas vallomása a József Attila-i vállalásra utalva *Tanítói* címmel a tanári pálya örömeit és buktatóit összegezi. A karcagi középiskola kivételes angoltanárának köszönhetően a hetvenes években a debreceni

egyetem magyar–angol tanári szakán folytatta tanulmányait Gál Ildikó. Először persze korán megmutatózó előadói képességeitől ösztönözve megpróbálkozott a színművészetivel, de a vidéki kislány bátortalansága és az akkori fővárosi követelményektől való idegenkedése megóvta őt attól, hogy ezen a göröngyös pályán induljon el. A szocializmus éveiben elkezdett pedagógusi pálya sem volt könnyebb. Mégis sikerélményekhez juttatta, de bölcsességhez is. Ebben a fejezetben kifejti, hogy miért volt helytelen egy időben a tanárookra bízni a kötelező olvasmányok kiválasztását, mert ez többnyire az értékek felhígulásához vezetett, s arról is ír, hogy ő hogyan próbálta értékes irodalmi élményekhez juttatni tanítványait. A nyelvi nevelés szempontjából – magyarból és angolból is – hasznos módszertani tanulságokat oszt meg olvasóival. Kár, hogy ezt a tudásanyagot nem oszthatja meg – más körben – a tanári hivatás leendő gyakorlóival!

Az *Életem képei* szívmengető olvasmány és megrendítő korrajz; a mi átmeneti generációnk életpályájának láttelepe, mondhatni, utolsó, kétségbeesett próbálkozás az eltűnt értékek felmutatására.

(Magánkiadás, Eger, 2022)

Gál Ildikó: Balkonon

(forrás: galildiko.eu)